

Predstupové fondy EÚ a ich uplatňovanie v Slovenskej republike

Európska únia v rámci dokumentu Agenda 2000 vyčlenila na programové obdobie 2000–2006 pre kandidátske krajiny tri predstupové nástroje pomoci: *PHARE 2000*, *ISPA* a *SAPARD*.

● *PHARE 2000* predstavuje modifikovaný program PHARE, ktorý je rozšírený o investičnú podporu opatrení zameraných na dosiahnutie ekonomickej a sociálnej súdržnosti v rámci krajiny samotnej, ako aj s krajinami EÚ. V oblasti budovania inštitúcií sa budú podporovať kroky kandidátskych krajín smerujúce k prijatiu a uplatňovaniu Národného programu *acquis communautaire*. Investície budú smerovať v rámci definovaných regiónov do troch oblastí: podpora produktívnych investícií, rozvoj ľudských zdrojov a riešenie základnej infraštruktúry.

Roku 1999 vláda SR schválila *Smernicu k príprave a realizácii programu PHARE na roky 2000–2006*. Táto Smernica určuje základné princípy prípravy a realizácie programov PHARE s cieľom maximalizovať efektívnosť využívania pomoci EÚ poskytovanej SR v období 2000–2006. Účelom Smernice je:

- zabezpečiť jednotný a účinný postup pri príprave programov pre finančné memorandum na rok 2000, ako aj na nasledujúce roky,
- zabezpečiť koordináciu pomoci poskytovanej EÚ v rámci predstupovej stratégie spolu s programom podpory poľnohospodárstva a rozvoja vidieka (SAPARD) a predstupového štrukturálneho nástroja (ISPA), ako aj v rámci programu cezhraničnej

spolupráce a viacnárodných programov,

- zabezpečiť koordináciu prípravy SR na štrukturálne fondy EÚ,
- definovať vzťahy medzi jednotlivými subjektmi zapojenými do realizácie programu PHARE. Medzi hlavné priority PHARE na obdobie 2000–2006 patrí budovanie inštitúcií a investície. Budovanie inštitúcií má pomôcť Slovenskej republike pri vytváraní štruktúr a stratégií, pri rozvoji ľudských

zdrojov a pri vytváraní predpokladov na posilnenie ekonomickej, riadiacej a sociálnej kapacity inštitúcií. Túto prioritu rieši PHARE aj pre dva sektorové programy (ISPA a SAPARD).

● *ISPA* predstavuje nástroj na realizáciu štrukturálnej politiky v predstupovom období, je predchodcom *Kohézneho fondu EÚ*. Tento program bude podporovať veľké infraštrukturálne projekty v rámci dopravy a životného prostredia. Pre oblasť dopravy sú projekty definované plánovanými transeurópskymi sieťami, pre oblasť životného prostredia Národným programom pre prijatie *acquis* a prioritami programu (čo najväčší vplyv na obyvateľstvo a životné prostredie).

Pomoc Európskeho spoločenstva v rámci ISPA sa bude poskytovať po-

Tab. 1. Ciele, priority a opatrenia vyplývajúce pre SR pri podpore rozvoja z programu SAPARD (Ministerstvo pôdohospodárstva SR, 1999)

Ciele:	
<ul style="list-style-type: none"> ● Zlepšenie ekonomických podmienok ● Rozvoj ľudských aktivít ● Udržateľné životné prostredie 	
Priority	Opatrenia
1. Zlepšenie poľnohospodárskeho výrobného sektoru vrátane potravinárskeho priemyslu	<ul style="list-style-type: none"> ● Investície do poľnohospodárskych podnikov ● Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov ● Zlepšenie štruktúry kontroly kvality, veterinárnej kontroly a ochrany rastlín
2. Trvalo udržateľný rozvoj vidieka	<ul style="list-style-type: none"> ● Rozvoj a diverzifikácia činností na vytvorenie dodatočných pracovných miest alebo alternatívnych zdrojov príjmov ● Lesné hospodárstvo ● Rozvoj a obnova dediny
3. Zlepšenie životného prostredia v poľnohospodárstve	<ul style="list-style-type: none"> ● Poľnohospodárske výrobné postupy smerujúce k ochrane životného prostredia a krajiny ● Hospodárenie s vodou pre poľnohospodárske využitie ● Meliorácie, obhospodarovanie zásob vôd, pozemkové úpravy

čas obdobia r. 2000–2006. Finančné prostriedky sú viazané na oblasť životného prostredia a dopravy v pomere 50:50. Rozhodnutia o financovaní projektu, ako aj monitorovanie a kontrolovanie jeho realizácie bude robiť Európska komisia.

Program ISPA sa bude využívať na pomoc kandidujúcim krajinám pri zosúlaďovaní s infraštruktúrnymi normami EÚ a na poskytovanie časti financií na environmentálne opatrenia, ako aj na dopravnú infraštruktúru. Opatrenia prijímané v rámci ISPA by sa mali realizovať v takom meradle, aby bolo zabezpečené výrazné zlepšenie kvality a ochrany životného prostredia alebo skvalitnenie sietí dopravnej infraštruktúry. Celkové náklady každého opatrenia budú spravidla predstavovať najmenej 5 mil. eur. Taktiež bude treba dosiahnuť rovnováhu medzi opatreniami v oblasti životného prostredia a v oblasti dopravnej infraštruktúry. Prioritami v oblasti životného prostredia sú: pitná voda, odpadové vody, nakladanie s tuhými odpadmi a znečisťovanie ovzdušia.

• **SAPARD** – program na podporu poľnohospodárstva a rozvoja vidieka je nástroj predvstupovej pomoci poľnohospodárstvu a rozvoju vidieka v súlade s cieľmi *Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ*. Medzi jeho priority možno zaradiť zvýšenie efektívnosti a kvality poľnohospodárskej produkcie, diverzifikáciu ekonomických činností v poľnohospodárskych a vidieckych oblastiach, zachovanie vidieckeho dedičstva a charakteru krajiny, zlepšenie vodného a lesného hospodárstva.

Podmienkou čerpania prostriedkov z programu SAPARD v období 2000–2006 je, aby krajina uchádzajúca sa o vstup vypracovala a predložila Európskej komisii *Národný plán rozvoja vidieka*. Naša republika už r. 1999 vypracovala Plán rozvoja vidieka SR, z Koncepcie rozvoja vi-

dieka SR, a vláda SR ho schválila dňa 17. 11. 1999.

SAPARD je predchodcom Európskeho poľnohospodárskeho garančného a usmerňovacieho fondu (EAGGF – European Agriculture Guarantee and Guideline). Finančné prostriedky v predpokladanej čiastke 520 mil. eur ročne sú z tohto fondu vyčlenené pre všetky asociované krajiny prostredníctvom ich zapojenia sa do programu SAPARD.

Rozdeľovanie podpory pre jednotlivé krajiny sa bude realizovať formou preddavkov na uskutočnenie programu i platieb za realizované výdaje. Suma sa pridelí každej kandidátskej krajine podľa objektívnych kritérií, ako sú:

- poľnohospodársky činné obyvateľstvo,
- poľnohospodársky využívaná pôda,
- hrubý domáci produkt v kúpnej parite,
- špecifická situácia jednotlivých oblastí.

Na základe komparácie analytických materiálov vypracovaných na centrálnej úrovni (analýzy poľnohospodárstva, potravinárstva, lesného a vodného hospodárstva, tzv. zelené správy, Koncepcia rozvoja vidieka SR) s výsledkami ankety, ktorá sa uskutočnila na regionálnej úrovni (apríl, máj 1999) s cieľom zistenia priorit a opatrení, ktoré by bolo potrebné podporovať v regiónoch, vyplynuli pre Slovenskú republiku ciele, priority a opatrenia uvedené v tab. 1.

Mária Kozová

Požadavky EU pro posuzování regionálních rozvojových plánů a programů strukturálních fondů z hlediska životního prostředí

Významným nástrojem pro uskutečňování politiky EU jsou strukturální fondy, které umožňují podporovat exaktně vymezené oblasti. Základním cílem je napomáhat vytvoření ekonomické a sociální rovnováhy v rámci EU a postupně snižovat rozdíly mezi jednotlivými regiony. Podle stávajících platných předpisů EU již od r. 1993 podmiňu-

je hledisko vlivů na životní prostředí nedílnou součástí rozvoje (viz Směrnice EEC č. 2081/93). Veškeré regionální plány pro ekonomickou a sociální konverzi musí být podrobeny posouzení vlivu na životní prostředí, zejména posouzení současného stavu životního prostředí v regionu, posouzení strategického a provozního impaktu navrhované